

2. Mamchur L. Vytoky kompetentnogo pidhodu do navchannja movy v doslidzhennjah vitchyznjanyh uchenyh / L. Mamchur // *Ukrai'ns'ka mova i literatura v shkoli*. – 2010. – №2. – S.8–12.

3. Jarmoljuk A. Shljahy realizacii' sociokul'turnogo pidhodu do vuvchennja ukrai'ns'koi' movy v starshij shkoli / A. Jarmoljuk // *Ukrai'ns'ka mova i literatura v shkoli*. – 2009. – №8. – S.19–23.

4. Pentyljuk M. I. Lingvodydaktychni orijentyry navchannja ukrai'ns'koi' movy v serednij ta vyshhij shkoli / M. I. Pentyljuk // *Pedagogichnij al'manah*. – Herson, 2013. – Vyp.17. – S.46–54.

5. Kurjenkova G. M. Osnovni chynnyky formuvannja aktyvnoi' movnoi' pozycji' studentiv pry vuvchenni inozemnyh mov / G. M. Kurjenkova, I. V. Bajeva // *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka: Pedagogichni nauky*. – 2011. – №12. – Ch.2. – S.98–105.

6. Pentyljuk M. Kompetentnisnyj pidhid do formuvannja movnoi' osobystosti v jevrintegracijnomu konteksti / M. Pentyljuk // *Ukrai'ns'ka mova i literatura v shkoli*. – 2010. – №2. – S.2–5.

7. Baran N. Formuvannja kul'tury movlennja studentiv zasobamy rytoryky / N. Baran [Elektronnyj dokument] // *Pedagogika i psihologija profesijnoi' osvity*. – 2009. – №2. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/Soc_Gum/Pippo/2009_2/Baran.htm

8. Drozdova I. P. Trening jak navchal' na tehnologija v metodyci navchannja ukrai'ns'koi' movy studentiv VNZ nefilologichnogo profilju / I. P. Drozdova // *Pedagogika formuvannja tvorchoi' osobystosti u vyshhij i zagal'noosvitnij shkolah*. – Zaporizhzhja, 2010. – Vyp.6. – S.150–158.

Lansky O. B., graduate student, Cherkasy State Technological University (Ukraine, Cherkasy), gileya.org.ua@gmail.com

The role of practice in the intensification of the individual language training

The problems increase language training of the person; notes the role of practice as the basis for communicative activities that promote (creates an environment) the study of not only the State (Ukrainian), and foreign languages; the author notes the role of public speaking and direct discourse.

Keywords: man, education, language, experience, communication, education.

Ланских О. Б., аспирантка, Черкасский государственный технологический университет (Украина, Черкассы), gileya.org.ua@gmail.com

Роль практики в интенсификации языковой подготовки личности

Анализируются проблемы повышения языковой подготовки личности; отмечается роль практики как основы коммуникативной деятельности, которая способствует (создает среду) изучению не только государственного (украинского), но и иностранных языков; автор отмечает роль публичных выступлений и непосредственного дискурса.

Ключевые слова: человек, образование, язык, практика, общение, воспитание.

* * *

УДК 321

Полянська К. В.,
кандидат філософських наук, викладач,
Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
bvp51@ukr.net

ЕСТЕТИЧНА ОСВІТА ЯК ЕЛЕМЕНТ ДУХОВНОГО БАГАТСТВА ІНДИВІДА

Визначено завдання, описано процес естетичної освіти студентської молоді. Зроблено висновок, що в процесі підготовки педагогічних кадрів має здійснюватися гармонійне соння естетичної свідомості та естетичної діяльності майбутніх фахівців, що відбиває рівень їх причетності до естетичного досвіду людства та самоусвідомлення в системі духовних ціннісних орієнтацій, здійснюється формування естетичних смаків.

Ключові слова: естетична освіта, народна педагогіка, студентська молодь, індивід.

Сьогодні важливе місце у процесі виховання посідає проблема естетичної освіти студентської молоді, зокрема, майбутніх педагогів. Вона обумовлена тими соціальними змінами, які відбулися у нашому суспільстві

наприкінці ХХ – початку ХХІ століття. Головні світові тенденції – глобалізація та інформаційна революція, утвердження ринкових відносин, а разом з ними широке розповсюдження такої моральної установки, як прагматичне ставлення до життя – якість непомітно підвели до знецінення естетичного начала в житті людини і суспільства, його заміщення повсякденно-прагматичним, утилітарним. Висока культура, мистецтво, глибокі естетичні почуття поступово відтісняються на периферію духовних процесів. Натомість утверджується зляканий і агресивний прагматизм, домінують культурні цінності надто сумнівної якості. Краса, яка б, за прогнозом видатного російського письменника Ф. Достоєвського, мала врятувати світ, немовби згасає, відсовується на другий, а може, й третій план життєвих інтересів і потреб. А разом із красою з цього простору поступово вимиваються справедливість і добро, милосердя та інші норми загальнолюдського, гуманістичного. Естетична рефлексія життя, що спонукає до творчості і свободи, практично стає величиною віртуальною.

Тому, метою статті є обґрунтувати важливість естетичної освіти у майбутніх педагогів. Завдання статті: окреслити завдання естетичної освіти студентської молоді, зокрема майбутніх педагогів, та розглянути естетичну освіту як елемент формування духовного багатства індивіда.

Відродження естетичного ставлення до життя потребує широкомасштабних дій як з боку суспільства і держави, так і з боку особистості. Особлива роль у цьому процесові належить учителю. Його виховна, культурно-ознайомча і просвітницька діяльність є саме тим основним засобом, який повертає красу в життя, виховує естетичні почуття і свідомість, естетичне ставлення до роботи і життя, навколишнього світу і до людини. Зрозуміло, учитель сам повинен мати широко розгорнуту палітру естетичного, причому не як простий додаток до професії, а як саму сутність учительської професії, як основу духовності, яку він має передати дітям. Естетичне навчання і виховання є одним із центральних напрямів і завдань у системі підготовки сучасного вчителя.

Ведучи мову про мету й завдання естетичного виховання в освітніх закладах, варто зазначити, що вони не можуть бути розглянуті ізольовано від інших сторін формування особистості, оскільки саме естетичне виховання є обов'язковим елементом формування усєї сукупності духовного багатства індивіда. Ядром і внутрішнім двигуном цілеспрямованості естетичного виховання є суспільний ідеал естетичної культури.

Виходячи з цього, логічно визначаються і завдання естетичної освіти у формуванні та розвитку естетичної культури в учнів [1, с. 69–71].

По-перше, це розвиток задатків і здібностей учнів до естетичного сприйняття, співчуття, творчості. Естетична культура особистості має відзеркалювати рівень творчої самовіддачі, спрямованість духовних орієнтацій у системі духовних цінностей.

По-друге, формування таких компонентів свідомості, які виступають регуляторами (на різних рівнях). Це естетичний смак та естетичний ідеал. Узяті разом, вони орієнтують учнів у розмаїтті реальних естетичних цінностей і антицінностей, спрямовуючи зусилля на ствердження прекрасного, піднесеного, на боротьбу з потворним та низьким.

По-третє, одним із головних завдань естетичної освіти є вироблення естетичного ставлення до майбутньої праці на користь суспільства, адже вона стає прекрасною, коли у ній розкривається естетика людських взаємин, творчі здібності людини.

По-четверте, збіг мотивів та поведінки особи з точкою зору естетичної зміни дійсності, як основного прояву людської цілісності, тобто сприяння максимальному розкриттю особистісного емоційно-почуттєвого потенціалу індивіда, гармонізації його стосунків із соціумом та світом.

По-п'яте, формування естетичного ставлення до побуту, навколишнього середовища або облаштування помешкання, зовнішній вигляд, організація навчання та культурного відпочинку особистості має відповідати естетичним нормам, виховувати у них почуття прекрасного, адже прекрасне виступає як втілення краси у конкретних речах [4, с. 515].

Про-шосте, розвиток через основні види мистецтва таких здібностей як: уява, спостережливість, пам'ять, нестандартність мислення, доброзичливість, справдливність, об'єктивність, рішучість тощо.

По-сьоме, розвиток особистих схильностей і талантів у галузі художньої творчості. Йдеться про художнє виховання учнів, вироблення у них здібностей та умінь творити самому в тих чи інших видах мистецтва.

Такий підхід стосується усіх навчальних закладів, Однак, найголовніше полягає в тому, що естетична освіта та виховання є **гарантією успішної самореалізації особистості**.

Побудова громадянського суспільства, інтеграція України у світове та європейське співтовариство передбачають орієнтацію на людину, її духовну культуру й визначають основні напрями модернізації навчально-виховного процесу. Одним із таких важливих напрямків є естетичне виховання молоді. Естетичне становлення учнівської молоді, їхня підготовка до активної, творчої, соціально значущої, сповненої особистісного смислу життєдіяльності є найважливішою складовою розвитку суспільства і держави.

Оновлення змісту й технологій виховання спрямовує виховні системи на визнання пріоритету естетичного розвитку особистості. Основним змістом виховного процесу стає залучення особистості до створеної людством системи естетичних цінностей, окультурення її життя, сприяння становленню її сутнісних сил, творчої активності, власного життєтворення на основі певних естетичних орієнтацій.

Естетичне виховання відіграє суттєву роль і посідає важливе місце у сучасному виховному процесі та у **підготовці педагогічних кадрів**. Одним із важливих елементів естетичного виховання є народна педагогіка. Слід зазначити, що українська народна педагогіка накопичила значний досвід залучення підростаючого покоління до прекрасного. М. Стельмахович підкреслює, що практика родинного виховання знає багато засобів розвитку у дітей емоційних почуттів, розширення їхнього естетичного світогляду і досвіду з метою формування смаку, прагнення до прекрасного і негативного ставлення до огидливого, пробудження у молоді творчих естетичних здібностей у різних видах діяльності [5, с. 157].

Процес формування оцінювальних суджень про красу починався з найбільш раннього дитинства, з маминої

колискової, в якій була опоетизована природа, з частівок, веснянок, потішок, закличок, колядок, дитячих пісень, які розвивали почуття ритму, гармонії рухів і слів. Великий вплив на формування естетичних смаків дітей мали дитячі іграшки.

Серед головних умов естетичного розвитку в родині українська народна педагогіка постійно виділяла красу побуту, головну роль в якому завжди відіграла гармонія предметів та акуратність. Слід підкреслити, що велике значення мали також і українські рушники, які уквітчали кожна хату. Мистецтво вишивання рушників формувало смак тих, хто займався вишиванням рушників. Смак був потрібний для створення орнаментів, композиції всієї вишивки, елементів малюнків майбутнього рушника, для синтезу «чужих» елементів у вишивці [2, с. 172]. Виростаючи в атмосфері поваги та великої любові до народного мистецтва, діти збагачували і розширювали коло своїх естетичних почуттів та уяву. Це впливало на розвиток їхніх естетичних смаків та формувало їхню духовну культуру.

Проблема естетичного виховання в системі підготовки педагогічних кадрів є сьогодні об'єктом численних досліджень. Майже усі дослідники сходяться на думці, що цей процес пов'язаний з характером зміни типу культурно-історичного наслідування в українському суспільстві в епоху модернізації самого суспільства.

У період модернізації динамізм суспільного життя сприяє переміщенню культурних зразків зі сфери масової свідомості та масової поведінки, що функціонують на стихійних засадах, у предмет сфокусованої уваги, аналізу і навіть свідомого перетворення та конструювання. Утверджується новий тип культури та людини, коли культура стає основою самого буття.

Процес модернізації висуває принципово нові вимоги до системи естетичного навчання та виховання. Сучасна освіта більше не може однозначно орієнтуватися на трансляцію зразків минулої культури. Сьогодні, як вважають сучасні дослідники, мета освіти ускладнюється, оскільки вона, з одного боку, повинна виконувати традиційне завдання – підключення майбутнього фахівця до сукупного людського досвіду, зафіксованого у культурних нормах, укорінення підростаючого покоління в історії та культурі, а з іншого – виникають нові завдання освітньої системи: підготовка людини до життя у суспільному оточенні, що постійно змінюється, через розвиток у неї таких універсальних культуротворчих здібностей, як мислення, розуміння, рефлексія, креативність, комунікабельність тощо. Крім того, перехід до інформаційного суспільства примушує переглянути основну парадигму освіти – від передачі знань від покоління до покоління до розвитку уміння оформити різноманітну інформацію, самостійно генерувати нові знання, у тому числі, й методи їх отримання й при цьому сприймати їх не як абстрактні символи, а як вираз та елемент соціокультурного, значення, що пов'язує пізнання з ціннісними орієнтаціями людини у даному соціальному середовищі [5, с. 63; 4, с. 56–57].

Естетичне виховання фактично має перейти від вторинної функції підготовки педагогічних кадрів до функції джерела та генератора розвитку всього українського суспільства, що принципово змінює її місце у всій системі всього життя і, у першу чергу, її взаємовідносини з культурою. Відтак, на перший план

виходять процеси детермінації, самовизначення особою власних ціннісних орієнтирів на основі безпосередньої інтеграції культурних цінностей, що набувають характеру етичного та естетичного виміру індивідуального та соціального буття. Саме такий тип детермінації поведінки людини, на думку М. Романенка, найбільше відповідає динамічним параметрам того соціокультурного проекту, який зараз реалізується в Україні в результаті синтезу модернізаційних та національно-державних процесів [5, с. 67].

Виходячи з цього, естетичне навчання та виховання посідає гідне місце у змісті освіти педагогічних кадрів, оскільки процес естетичного виховання здійснюється найбільш ефективно саме у процесі навчання, коли людина систематизовано засвоює основні теоретичні положення естетичної теорії, коли здійснюється формування правильного сприйняття краси у навколишньому середовищі, у суспільстві, житті, у самих людях, у природі, мистецтві, формування здатності розуміти, цінувати, берегти, співчувати і створювати цю красу, у здатності активно творити, діяти «за законами краси» [3, с. 42]. Іншими словами, в процесі підготовки педагогічних кадрів має здійснюватися гармонійне єднання естетичної свідомості та естетичної діяльності майбутніх фахівців, що відбиває рівень їх причетності до естетичного досвіду людства та самоусвідомлення в системі духовних ціннісних орієнтацій, здійснюється формування естетичних смаків.

Список використаних джерел

1. Залуцький О. Гуманістичні засади в сучасному освітньо-виховному процесі / О. Залуцький // Рідна школа. – 2008. – №1–2 (937–938). – С.69–71.
2. Калашник Н. Г. Історико-педагогічна генеза формування естетичних смаків учнівської молоді у процесі навчально-виховної діяльності: автореф. дис. ... доктора пед. наук: спец. 13.00.01. / Калашник Н. Г. – К., 2004. – 36 с.
3. Мануйлов С. М. Естетична культура у вищих юридичних навчальних закладах / Мануйлов С. М. // Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Соціальна філософія. Психологія. – Харків: ХУПС, 2008. – №2 (31). – С.39–45.
4. Новейший философский словарь. – 2-е изд. – Минск: Книжный дом, 2001. – 1280 с.; Образование, общество, культура: монография / [под общ. ред. В. Ф. Сухиной]. – Х.: Изд-во «НУА», 2006. – 252 с.
5. Романенко М. І. Освіта як об'єкт соціально-філософського аналізу: монографія / Романенко М. І. – Дніпропетровськ: Видавництво «Промінь», 1998. – 131 с.; Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка / Стельмахович М. Г. – К.: ІЗМН, 1997. – 232 с.

References

1. Zaluc'kyj O. Gumanistychni zasady v suchasnomu osvithno-vyhovnomu procesi / O. Zaluc'kyj // Ridna shkola. – 2008. – №1–2 (937–938). – С.69–71.
2. Kalashnyk N. G. Istoryko-pedagogichna genезa formuvannja estetychnyh smakiv uchniv's'koj molodi u procesi navchal'no-vyhovnoi' dijal'nosti: avtoref. dys. ... doktora ped. nauk: spec. 13.00.01. / Kalashnyk N. G. – K., 2004. – 36 s.
3. Manujlov Je. M. Estetychna kul'tura u vyshhyh jurydychnyh navchal'nyh zakladah / Manujlov Je. M. // Naukovy zapysky Harkivs'kogo universytetu Povitryjnyh Syl. Social'na filosofija. Psyhologija. – Harkiv: HUPS, 2008. – №2 (31). – С.39–45.
4. Novejšij filosofskij slovar'. – 2-e izd. – Minsk: Knizhnyj dom, 2001. – 1280 s.; Obrazovanie, obshhestvo, kul'tura: monografija / [pod obshh. red. V. F. Suhinoj]. – H.: Izd-vo «NUA», 2006. – 252 s.
5. Romanenko M. I. Osvita jak ob'jekt social'no-filosofs'kogo analizu: monografija / Romanenko M. I. – Dnipropetrovs'k: Vydavnytstvo «Promin'», 1998. – 131 s.; Stel'mahovyh M. G. Ukraïns'ka narodna pedagogika / Stel'mahovyh M. G. – K.: IZMN, 1997. – 232 s.

Polyanskaya K. V., PhD, professor, National Pedagogical University. Dragomanov (Kyiv, Ukraine), bvp51@ukr.net

Aesthetic education as an element of the spiritual wealth of the individual

This article defines the objective and describes the process of aesthetic education for student youth. It is concluded that in the process of teacher training should be a harmonious unity of aesthetic consciousness and aesthetic of future specialists, reflecting their level of involvement in the aesthetic experience and consciousness of mankind in the system of spiritual values, made the formation of aesthetic tastes.

Keywords: aesthetic education, folk pedagogy, student youth, individual.

Полянская К. В., кандидат философских наук, кандидат философских наук, преподаватель, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Киев, Украина), bvp51@ukr.net

Эстетическое образование как элемент духовного богатства индивида

Определены задания, описан процесс эстетического образования студенческой молодежи. Сделан вывод, что в процессе подготовки педагогических кадров должна осуществляться гармоничное единение эстетического сознания и эстетической деятельности будущих специалистов, отражает уровень их причастности к эстетическому опыту человечества и самосознания в системе духовных ценностных ориентаций, осуществляется формирование эстетических вкусов.

Ключевые слова: эстетическое образование, народная педагогика, студенческая молодежь, индивид.

* * *

УДК 37.013

Сагуйченко В. В.,
кандидат філософських наук, доцент, докторант
кафедри філософії, Харківський національний
педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди
(Україна, Харків), valentina.sag@ukr.net

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ: СОЦІАЛЬНІ ТА КУЛЬТУРНІ РИЗИКИ

Розглянуто проблеми диференціації освіти у нашому суспільстві, що знаходиться у кризовому стані. Ці проблеми все частіше стають предметом дослідження різнопланових фахівців: педагогів, психологів, соціологів, економістів, фахівців з державного управління, істориків освіти та культури. Адже освіті теж притаманні кризові явища. У цій складній ситуації філософія освіти спроможна організувати діалог між всіма учасниками навчально-виховного процесу, що зацікавлені у виході із кризового становища, враховуючи соціокультурні контексти сучасної освіти. У першу чергу є необхідність зупинитися на соціальних, культурних та гендерних ризиках, що притаманні нашій освіті при проведенні диференціації шкільної освіти. За цих умов філософія освіти намається обґрунтувати методологію педагогічного проектування для успішної диференціації школи. Про важливість врахування філософської рефлексії у диференціації школи свідчить необхідність наукового обґрунтування корінних змін диференціації, а не тимчасових заходів, адже сьогоднішня система освіти проходить непростий період диференціації шкільної освіти, де не завжди поєднані наука, бажання, можливості, примуси та нормативно-правові аспекти впровадження інноваційних проектів без врахування, насправді, першочергових запитів учнів.

Ключові слова: філософія освіти, криза, ризик, соціум, культура, школа, диференціація.

Освіті, як і суспільству, що знаходиться у кризовому стані, теж притаманні кризові явища, обумовлені певними ризиками. Ці ризики розглядаються у соціокультурних контекстах, а саме, у першу чергу, через вплив суспільства, його національної культури. Тому є доцільність зупинитися на тому як враховуються ці ризики для ефективної диференціації вітчизняної школи з врахуванням сучасних наукових досліджень, інноваційних проектів, нормативно-правового підґрунтя.

Людина, дитина – всі ми продукти суспільства. Тому можна погодитися з тим, що у зміст поняття «суспільство» відомі дослідники вкладали і таке важливе значення, зрозумів, що суспільство – перша основа правильного виховання, яке розвиває громадянські властивості людини